

El dissabte 25 se celebrà la segona volta de les presidencials iranianes. Un cop més els pronòstics occidentals fracassaren, el guanyador fou l'alcalde de Teheran, Mahmud Ahmadinejad, representant de l'ala més socialitzant de la revolució islàmica. Qualificat per occident de conservador i ultraortodox, Ahmadinejad rep la difícil papereta de dur a terme el programa nuclear iranià i restar amatent a les arpades de la potència ocupant de l'Iraq i l'Afganistan.

Pèrsia –l'Iran– és un país mil·lenari, rival d'Occident, que aixecà els sorprenents imperis aquemènida (Darius "el Gran" i les guerres contra Grècia), selèucida i sassànida (que humilià Roma). Conquerit el país al segle VII pels àrabs, s'islamitzà, però els perses mai no perderen la seva identitat nacional. Tanmateix, l'Iran avui dia és un estat plurinacional on conviuen perses (la majoria de la població), àrabs, kurds, turcs, tàtars, armenis i balutxis, malgrat que la República Islàmica no els reconegui els drets nacionals i sotmeti les poblacions no perses a la "persisatzió" forçada.

L'espurna esclatà el passat 15 d'abril, quan al Khuzestan –l'Arabistan iranià– esclatà la revolta contra la pretensió governamental de reduir la població àrab de la regió. A Ahwaz, la capital, la població prengué els edificis del govern i fou necessària la intervenció dels temuts pasdaran (guardians de la revolució) per sufocar la rebel·lió, que ja ha causat mig centenar de morts i quasi tres-cents ferits. Des que el règim dels aiatol·làs s'apoderà de l'Iran, no han estat pocs els intents del govern revolucionari per reprimir les minories àrab, turcomana de la regió septentrional de Sahra i els sempre dissidents

kurds. No deixa de ser paradoxal que la República Islàmica humiliï la llengua de Mahoma i impedeixi que els àrabs de l'Arabistan estudiïn en el seu idioma.

La revolució islàmica. Pèrsia fou conquerida per l'islam, sí, però aviat abraçà l'heterodòxia, el xiisme, enfront de l'ortodòxia sunnita majoritària, que erigí en religió nacional. Els perses bastiren la seva identitat nacional sobre la xia, i la seva cultura ancestral, malgrat invasions i dominacions diverses: els mongols en el segle XIII, els safavides de l'Azerbaidjan, els afgans, els

turcomongols qajarites, que regnaren a l'Iran fins al cop d'estat del 1921 encapçalat pel coronel de la guàrdia cosaca reial Rida Pahlavi, qui, pel seu acostament a Alemanya, hagué d'abdicar per imposició de l'URSS i Gran Bretanya el 1941. El succeí el seu fill Muhammad Riza Pahlavi, fidel aliat de la Gran Bretanya i els EUA i benefactor de l'Anglo-Iranian Oil Company. Muhammad Rida intentà occidentalitzar el país, però xocà amb l'hostilitat del clergat xiïta i de la majoria de la població, immersa en la pobresa. A partir del gener del 1978, les protestes contra la dictadura del xa es generalitzaren malgrat la repressió de la Savak o policia política, de manera que el 16 de gener del 1979 el xa abandonà el país i al febrer aterrava a Teheran l'aiatol·là Khomeini per liderar la revolució islàmica.

L'Iran dels aiatol·làs. Des dels seus inicis, la revolució que va fer caure el xa comptà amb el suport dels elements més destacats del clergat xiïta, però també hi participaren elements liberals i esquerrans, després purgats per instaurar una república teocràtica que adoptà com a llei suprema la xària o legislació islàmica. A diferència de la sunna o ortodòxia, la xia bastí tota una jurisdicció clerical, des del mul·là, l'escalafó més baix, fins a l'aiatol·là. Khomeini ideà un sistema de govern que establia el protagonisme de la clerecia xiïta en la vida política. La constitució resultant concentrà el poder en el guia suprem de la revolució, que havia de ser un *mar-ya-e taqlid*, literalment "model d'imitació", l'autoritat màxima del clergat xiïta, tot i que des del 1989 qualsevol aiatol·là pot ostentar el càrrec.

Rukhol·là Khomeini (1900-1989) s'exilià el 1964 per la seva bel·ligerància contra els Pahlavi. Reconeguts per tots com el líder de l'oposició al xa, visqué a Nayaf (Iraq) i París, on preparà la revolució que instauraria la teocràcia iraniana. Des del 1979 encapçalà el règim islamista que denuncià les monarquies del Golf i els Estats Units, que armaren sense complexos Saddam Hussein perquè l'hostilitzés. La llarga guerra amb l'Iraq contribuí a fer del xiisme un element de reafirmació patriòtica, però dessagnà el país i més de 400.000 iranianos perderen la vida. Tanmateix, la revolució comportà avenços en l'edu-

Mahmud Ahmadinejad

Les darreres eleccions presidencials han donat el triomf a l'alcalde de Teheran Mahmud Ahmadinejad, l'home d'Ali Khamenei, però també el candidat de les classes populars, cansades d'una de les lacres del sistema, la corrupció, que ha esquitxat el seu rival a les urnes, el milionari Rafsandjani, d'antuvi el favorit perquè prometia continuar la política reformista. I és que, tot i el fervor revolucionari, les riqueses del país han servit per enriquir una cohort de panxes agraïdes entre els caps del *pasdaran*, el *basij* (exèrcit) i la Jihad Sazandegi (l'organisme encarregat de la reconstrucció del país després de la guerra amb l'Iraq). A més, la presència a l'Iraq de l'exèrcit dels EUA i les amenaces vessades per Bush contra el programa nuclear iranià han incidit en la radicalització de l'electorat.

Fill d'un ferrer i doctor per la Universitat de Ciència i Tecnologia de Teheran, Ahmadinejad inicià la seva carrera política d'assessor de l'alcalde de la ciutat de Shahr Kord, al sud-est del país. Després de la guerra amb l'Iraq fou alcalde de Maku, i des del 1990, governador de la província d'Ardabil. Des del 2003 és alcalde de la capital, Teheran. Partidari d'un islam socialitzant, s'ha caracteritzat per dur a terme polítiques per pal·liar la desigualtat de les classes més desfavorides, per això és conegut com a *mardomyar*, "amic de les persones", en persa. El suport dels més humils i les proclames constants contra la corrupció han estat determinants perquè dissabte passat, 25 de juny, obtingués el 61,69% dels vots a les presidencials.

Contrari a occidentalitzar el país, com a primer edil de Teheran tancà els establiments de menjar ràpid, apareguts amb l'arribada al poder dels reformistes, i, més anecdòtic, prohibí la imatge del metrosexual David Beckham, contrària a les modes tradicionals. Ha promès fer de l'Iran un exemple de democràcia per als països musulmans, la qual cosa no deixa de ser un desafiament als EUA, que controlen la regió mitjançant governs afins tot obviant els dèficits democràtics. Altrament, el programa nuclear iranià, que s'ha compromès continuar, de segur que no ajudarà a millorar les relacions amb Washington. Ahmadinejad, davant la previsible hostilitat de l'administració Bush, ha declarat: "Si Amèrica unilateralment desuní els lligams amb la República Islàmica, l'Iran és lliure de restablir les relacions amb Amèrica".

cació, la sanitat i la lluita contra la pobresa. També, amb els matisos que es vulgui, l'Iran és una democràcia regida pel sufragi universal, de la qual cosa no poden presumir els països de l'entorn.

Ali Khamenei substituï Khomeini com a guia espiritual, període d'assos-

segament de la revolució i entrada en escena dels reformistes, el moderat Ali Akbar Haxemi Rafsandjani i, sobretot, Mohammed Khatamí, elegit president a les eleccions del 1997 i 2001.

David Garrido